

ТЕОРЕТИЧНЕ УЗАГАЛЬНЕННЯ ПОНЯТТЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ДО УКРАЇНСЬКОГО ПІСЕННОГО ФОЛЬКЛОРУ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ КИТАЮ ТА ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ЙОГО ФОРМУВАННЯ

В статье предложены основные научно-теоретические выводы, практические наработки и достижения автора в результате проведенного экспериментального исследования. В данном материале представлено новое решение проблемы формирования познавательного интереса к украинскому песенному фольклору у будущих учителей музыки Китая, очерчены возможные решения намеченных задач.

Ключевые слова: *познавательный интерес, украинский песенный фольклор.*

In this article is noted some sciences and theoretic results, practice doing and methods of use and author successes of its experimental doing. In its materials present the new decisions of the problem of forming learned interested for Ukraine songs folk among future China teachers of music, projected possible decisions plan tasks.

Keywords: *learned interested, Ukraine songs folk.*

Обрана проблематика щодо формування пізнавального інтересу залишається актуальною на сучасному етапі міжнародного співробітництва у сфері освітніх послуг, тому широко висвітлюється у наукових дослідженнях багатьох авторів. Метою даної статті є ознайомлення з деякими напрацюваннями та здобутками, отриманими у результаті проведеного експериментального дослідження.

У запропонованому матеріалі наведено теоретичне узагальнення та новітнє вирішення проблеми формування пізнавального інтересу до українського пісенного фольклору у майбутніх учителів музики Китаю, окреслено розв'язання намечених завдань.

Так, на основі аналізу філософської, мистецтвознавчої та психолого-педагогічної літератури здійснено ретроспективу вивчення пізнавального інтересу як наукової категорії. У результаті аналізу науково-педагогічної літератури українських і китайських авторів було усвідомлено схожість їх поглядів щодо ролі інтересу в навчанні (залежність інтересу від емоцій; уможливлення його розвитку з урахування індивідуальних особливостей людини та провідної ролі педагога, який керуючись принципом доступності використовує евристичні методи; розбудова інтересу з урахуванням практичного досвіду).

З'ясована науково-теоретична привабливість розкриття ідей української етнопедагогіки щодо пізнавального інтересу, які ґрунтувались на дидактичних принципах доступності, послідовності та природо відповідності з обов'язковим емоційним супроводом здивування, радості, сумніву, упевненості, розумового задоволення у процесі пізнання нового.

Поняття «пізнавальний інтерес» розкрито як вибіркове спрямування уваги людини і прояв його розумової та емоційної активності; специфічне ставлення особистості до об'єкта, що викликане усвідомленням його значення для життя і емоційною привабливістю. З'ясовано, що основою пізнавального інтересу є пізнавальна потреба особистості. У результаті аналізу науково-теоретичної літератури окреслені основні характерні риси пізнавальної потреби особи: задоволення її в процесі пізнавальної діяльності; посилення її впливу у практиці пізнавальної діяльності; поява нової потреби у пізнанні за рахунок активізації цих дій; предметна спрямованість та вибіркковість; орієнтація на процес пізнавальної діяльності; постійне невдоволення пізнавальної потреби; супроводження задоволення позитивними емоціями особи.

Пізнавальний інтерес майбутнього вчителя музики Китаю до українського пісенного фольклору нами визначено як вибірккову спрямованість психічних процесів особистості на сприймання, вивчення та виконання українського пісенного фольклору, що характеризується усвідомленим ставленням та позитивними емоціями по відношенню до пізнавальної діяльності, а також слугує потужним стимулом музично-педагогічної активності майбутнього фахівця.

Окреслюючи та розкриваючи особливості пісенного фольклору як різновиду усної народної творчості, зазначимо, що вирішальною особливістю визначено значимість пам'яті у творенні, побутуванні й передачі фольклорних творів; колективний характер цього процесу; анонімність; зв'язок між розвитком народних традицій та усталеними стереотипами; традиційність у поєднанні з імпровізаційністю, що стосується музики та текстів пісень.

При вивченні поняття «пісенний фольклор» з'ясовано, що він поділяється на прозовий та музично-поетичний (пісенний). До пісенного фольклору відносяться обрядові (колядки, щедрівки; веснянки, купальські пісні; обжинкові; пісні, які виконували під час хрестин, весілля); історичні; побутові; драматичні дійства, ігри тощо.

До художніх особливостей українського пісенного фольклору були віднесені оригінальні (національні пісенні інтонації, *лаконічні порівняння, поетична символіка*; різні типи народного багатоголосся (гетерофонія, змінне багатоголосся, підголосково-поліфонічне багатоголосся, мішане багатоголосся). Умовно виділено дві групи характерних рис, пов'язаних з особливостями музичної виразності. До першої групи належать риси щодо звуковидобування («горлове» звучання; використання грудного та головного регістрів, міксту, "відкритого" звуку тощо). До другої групи рис відносяться ті, що пов'язані з особливостями висоти звуку, інтонаційного розвитку (секундові інтонації, підголоски, звук "з під'їздом", гліссандо тощо).

Означений феномен базувався на визначених нами принципових положеннях з формування ціннісного ставлення до українського пісенного фольклору у майбутніх учителів музики Китаю. Серед них принципи історико-педагогічної наступності; емоційно-доцільної визначеності; народно-педагогічного спрямування; музично-обрядової спорідненості; національної ідентичності.

Особливо відзначаємо розроблену структуру пізнавального інтересу на виокремлених нами наукових підходах (художньо-ціннісної зорієнтованості, культурологічного; історико-педагогічного; музикознавчого).

До структурних компонентів пізнавального інтересу були віднесені потребово-емоційний, соціально-смысловий та етно-культурний. Ці компоненти забезпечені відповідними критеріями: міра потребово-емоційної активності, усвідомлення власної мотивації; ступінь активізації інтересу до українського фольклору в соціумі; міра загальнокультурної цінності музичного фольклору, ступінь ціннісного ставлення до етнопісенного фольклору.

За відповідними критеріями нами було визначено три рівні сформованості пізнавального інтересу до українського пісенного фольклору: вищий, середній та низький з відповідними характеристиками, що дозволило ранжувати досягнення кожного майбутнього вчителя музики Китаю та отримати відповідний матеріал для подальшого математичного обчислювання.

Для успішного проходження експериментальної роботи з формування інтересу до українського пісенного фольклору в майбутніх учителів музики Китаю були враховані доцільні педагогічні умови. Серед них ми виокремили формотворчі, що пронизують усі етапи формування експерименту, та специфічні, які найбільш доцільні для роботи на кожному конкретному етапі роботи. Так формотворчими педагогічними умовами ми вважаємо: постійне спілкування зі змістом української музичної культури; спонукання емоційної активності до сприйняття українського музичного пісенного фольклору; заохочення знайомства з українською пісенною творчістю через ознайомлення з різними піснями (у академічних концертах під час навчання, філармонійних концертах, записах тощо); - обов'язкове знайомство з відповідним матеріалом у навчанні (використання українських зразків народних пісень на заняттях з теорії музики, вокалу, хору, ансамблю).

Специфічними педагогічними умовами для кожного з періодів формування пізнавального інтересу до українського пісенного фольклору в майбутніх учителів музики Китаю вважаємо: для першого етапу – постійне ознайомлення з українською художньою специфікою (вишиванками, писанкам, пісенними та танцювальними фольклорними колективами); для другого етапу – вивчення творчості провідних українських фольклорних колективів для збудження позитивного емоційного ставлення до музичної творчості України,

ознайомлення та усвідомлення через зміст виконуваних музичних творів специфіки загальнонаціонального українського «характеру»; для третього етапу – обов'язкове використання українського пісенного фольклору та фрагментів різних українських пісень як навчального матеріалу, спонукання до пріоритетного застосування українського матеріалу під час навчання у педагогічних ВНЗ України, застосування різних шляхів ознайомлення та виконання кращих зразків пісенного фольклору.

На кожному етапі формуального експерименту була застосована відповідна низка методів для забезпечення ефективності процесу формування пізнавального інтересу. На першому етапі ми застосовували: метод інтонаційного відбору та інтонаційної адекватності пісень; метод співставлення мотивів народних пісень (українських та китайських) для винайдення спільних та відмінних характеристик музичної виразності; метод вивчення шедеврів українського пісенного фольклору та ознайомлення з маловідомими піснями для збудження пізнавального інтересу китайських студентів до музичної пісенної творчості.

На другому етапі застосовано методи інтонаційно-мотивного розвитку для відтворення пісень із розвиненою методичною лінією, музичного аналізу пісенних характеристик; пошуковий метод для формування інтересу до нових, українських пісень, які китайські студенти мали знайти самостійно із запропонованого пісенного репертуару, що були обрані для роботи.

На третьому етапі було запропоновано такі методи: метод створення власної варіації до народних пісень з варіативним розвитком (українських та китайських); метод пошуку схожих за жанрами та формами китайських і українських народних пісень; метод тематичного та змістового текстового споріднення та інші.

Експериментальні дані засвідчили позитивне зрушення в усвідомленні та практичному застосуванні китайськими вчителями музики українського пісенного фольклору, доцільність його використання у фаховій діяльності іноземних вчителів музики. Так, за отриманими показниками найвищі з них стосувалися сформованості першого критерія, потєбово-емоційного. Це пояснюється нами як усвідомлення українського пісенного фольклору провідним фактором культурної ідентифікації нації (середній показник кутового відхилення Фішера склав 4.197); на другому місці опинилися показники другого, соціально-сміслового критерію, що пояснюється нами як природна соціальна визначеність китайських фахівців (критерій стосовно особистісної значущості опанування українського пісенного фольклору нижчий, оскільки цього традиційно вимагає культура Китаю; в ній колективна потреба стоїть вище за особистісну, середній показник кутового відхилення Фішера склав 3.317); на нижчому рівні, порівняно з двома попередніми критеріями, стають показники третього етнокультурного критерію, які переконливо демонструють глибокі коріння традиції національного китайського виховання, що пов'язані із усвідомленням найціннішого для китайського народу надбання, тобто володіння та застосування власного національного пісенного фольклору порівняно із опануванням всесвітнього ціннісних зразків пісенної творчості (середній показник кутового відхилення Фішера склав 2.203).

Експериментальні дані засвідчили позитивне зрушення в усвідомленні музики українського пісенного фольклору китайськими вчителями і практичність застосування, а також доцільність його використання у фаховій діяльності іноземних учителів музики.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів обраної проблеми, тому залишає простір для подальшого наукового пошуку за такими можливими напрямками: обов'язкове введення шедеврів українського пісенного фольклору в індивідуальні робочі плани студентів, магістрантів та аспірантів з Китаю, які навчаються в Україні; розширення тематики магістерських та дисертаційних робіт іноземних студентів за рахунок поглиблення схожих музично-інтонаційних, динамічних, темброво-гармонічних та інших характеристик різних продуктів пісенної творчості для забезпечення спорідненого відчуття цінності міжнародної культурної спадщини.

Література

1. Лі Чжаофен. Український песенний фольклор як предмет познавального інтереса майбутнього учителя музики Китаю / Лі Чжаофен // Наука 21 століття: питання, гіпотези, відповіді: Научн. Журнал. – № 4 (2013), Москва-Таганрог. – 129 с. – С. 26 – 29.

2. Основи математическої статистики: учеб. посібник для ін-тів фіз.культ. / Під ред. В.С. Іванова. – М.: Фізкультура і спорт, 1990. – 176 с.

Тумбрукакі А.В. Метод навчання через задачі як засіб розвитку самостійності та творчої активності студентів / А.В. Тумбрукакі // Сучасні освітні технології: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / За ред. І.Ф. Прокопенка, В.І. Лозової. – Харків: ХДПУ, 2001. – С. 102–103.

УДК 37.091.12.011.3 – 051: 78

Глазунова І. К.

МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА НАВЧАННЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ШЛЯХ УДОСКОНАЛЕННЯ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

В статті професійна підготовка майбутнього учителя музики розглядається з позиції використання модульно-рейтингової організації навчального процесу, виділені її особливості та завдання навчання.

Ключеві слова: модуль, рейтинг, модульно-рейтингова система навчання, професійна освіта.

The paper training future music teacher is considered from the standpoint of the use of module-rating of the educational process, highlighted its features and learning objectives.

Keywords: module, rating, module-rating system of education, vocational education.

Нові потужні процеси світового освітнього сьогодення вимагають від національної системи вищої освіти відповідного реагування на вимоги до фахової підготовленості вчителів різного профілю, особливо викладачів мистецьких дисциплін. Найбільш перспективними шляхами модернізації вищої музично-педагогічної освіти виступає впровадження в навчальний процес різних напрямків підготовки інноваційних технологій. У цьому контексті важливого значення набуває застосування у фаховій підготовці майбутніх учителів музики модульної організації навчально-пізнавальної діяльності в поєднанні з рейтинговим оцінюванням її результатів.

Вихідні концептуальні положення даної проблеми визначаються провідними державними освітніми документами: законом «Про вищу освіту», наказами Міністерства освіти та науки України: «Програмою дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України», «Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу», «Тимчасовим положенням про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців», «Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012-2013рр.» та методично-рекомендаційною літературою щодо опанування європейської кредитно-трансферної системи /ECTS/ (В. Бондар, І. Кожевнікова, М. Степко, Я. Болюбаш, В. Шинкарук та ін.) тощо.

Шляхи підвищення ефективності процесу підготовки вчителя, перспективність і значущість технологізації фахового навчання розкриваються в наукових працях: В. Андрущенко, А. Алексюка, В. Бондаря, Р. Вернидуба, О. Дубасенюк, І. Зязюна, В.Кременя, І. Лернера, С. Мельничука, Н. Ничкало, А. Хуторського та ін. Питання впровадження модульно-рейтингової системи в різних аспектах висвітлюються в дослідженнях таких учених: Дж. Гарфілда, В. Збаровського, І. Кожевнікової, С. Постлесуайта, Дж. Рассела, Р. Херста, Дж. Шнайдера, П. Юцявичене, зокрема